

Fjármálareikningar 2003–2013 *Financial accounts 2003–2013*

Samantekt

Hagstofan gefur nú út í fyrsta sinn heildstætt kerfi fjármálareikninga fyrir Ísland fyrir árin 2003–2013. Heildarfjáreignir innlendra efnahagsgeira námu 1.289% af VLF í árslok 2013 en á sama tíma töldu fjárskuldbindingar 1.694% af VLF. Af heildarfjárskuldbindingum telja hæst fjárskuldbindingar fjármálafyrirtækja í slitameðferð, sem námu 9.705 mö. kr. í árslok 2013 en þessar skuldir eru að mestu bundnar við erlenda kröfuhafa. Fjáreignir erlendra aðila innan íslenska hagkerfisins töldu 12.929 ma. kr. í árslok 2013.

Fjáreignir og -skuldbindingar fyrirtækja annarra en fjármálafyrirtækja jukust hratt 2003–2007, en hafa dregist mikið saman og náð ákveðnu jafnvægi á undanförunum árum. Mikilvægur hluti fjármögnunar íslenskra fyrirtækja liggur í hlutafé og öðru eigin fé, en í árslok 2013 var hlutafé og eigið fé fyrirtækjanna komið í rúm 31% af heildarfjárskuldbindingum þeirra.

Fjármálareikningar fjalla sérstaklega um fjármálafyrirtæki og undirgeira þeirra. Heildarfjáreignir fjármálafyrirtækja voru fjórtánföld landsframleiðsla þegar hámarki var náð árið 2007. Í árslok 2013 var þetta hlutfall komið niður í tæplega áttfalda landsframleiðslu. Fjármálafyrirtæki í slitameðferð eru birt sérstaklega sem undirgeiri, en umfang þeirra í íslenska fjármálakerfinu er umtalsvert og verður þar til uppgjör á þrotabúum föllnu bankanna liggur fyrir.

Mikil eigna- og skuldaaukning varð hjá eignarhaldsfélögum í uppsveiflunni 2003–2007. Glögglega má sjá þann mikla eignabruna hjá félögunum sem varð í kjölfar fjármálakreppunnar og sú mynd sem blasir við í lok tímabilsins bendir til þess að jafnvægi sé að myndast hjá þessum efnahagsgeira. Heildarfjáreignir eignarhaldsfélaga námu 141% af VLF í árslok 2013.

Heildarfjáreignir lífeyrissjóða námu 2.702 mö. kr. í árslok 2013 sem samsvarar 144% af VLF, en fjármálareikningarnir gefa góða heildarsýn yfir breytingar á eignasafni lífeyrissjóðanna.

Fjáreignir heimila og félagasamtaka stóðu í 4.226 mö. kr. í árslok 2013 en heildarfjárskuldbindingar þeirra töldu 1.745 ma. kr. á sama tíma. Af fjáreignum heimilanna telja lífeyrisréttindi hæst eða 3.188 ma. kr. í árslok 2013. Hafa ber í huga að fastafjármunir, eins og fasteignir eru ekki meðtaldir í reikningunum, en samspil fjáreigna og annarra fjármuna gefa heildarsýn á eiginfjárstöðu heimilanna.

Inngangur

Fjármálareikningarnir eru flokkaðir eftir þátttakendum á fjármálamarkaði (efnahagsgeirum) og fjármálagerningum samkvæmt nýjum þjóðhagsreikningastaðli hagstofu Evrópusambandsins Eurostat, ESA 2010 (*e. European System of Accounts*).

Fjármálareikningarnir ná nú til stofnstærða fjáreigna og -skuldbindinga allra efnahagsgeira íslenska hagkerfisins, og flæðistærða fyrir allt hagkerfið. Flæðistærðir má sundurliða í viðskiptafærslur, endurmat og aðrar magnbreytingar. Tímaraðirnar ná yfir árin 2003–2013¹. Niðurstöður eru birtar á verðlagi hvers árs en ekki sem samstæður (*e. consolidated*). Hagkerfinu er skipt í tvo hluta, annars vegar innlenda geira og hins vegar útlönd (*e. Rest of the World*) sem eiga fjáreignir eða fjárskuldbindingar á Íslandi.

Fjáreignir íslenska hagkerfisins

Umsvif í íslensku hagkerfi hafa verið mikil og tekið stakkaskiptum frá upphafsári fjármálareikninganna 2003. Ef litið er á heildarfjáreignir innlendra efnahagsgeira má sjá að þær hafa vaxið mikið síðustu 10 ár og stóðu þær í ríflega 24.148 mö. kr. í árslok 2013 eða 1.289% af VLF. Á sama tíma hafa fjárskuldbindingar aukist hratt og námu þær 31.719 mö. kr. í árslok 2013 eða um 1.694% af VLF.

Af fjárskuldbindingum innlendra efnahagsgeira telja fjárskuldbindingar fjármálafyrirtækja í slitameðferð hæst, eða um 9.705 ma. kr., en nánar er fjallað um þennan efnahagsgeira hér aftar í heftinu.

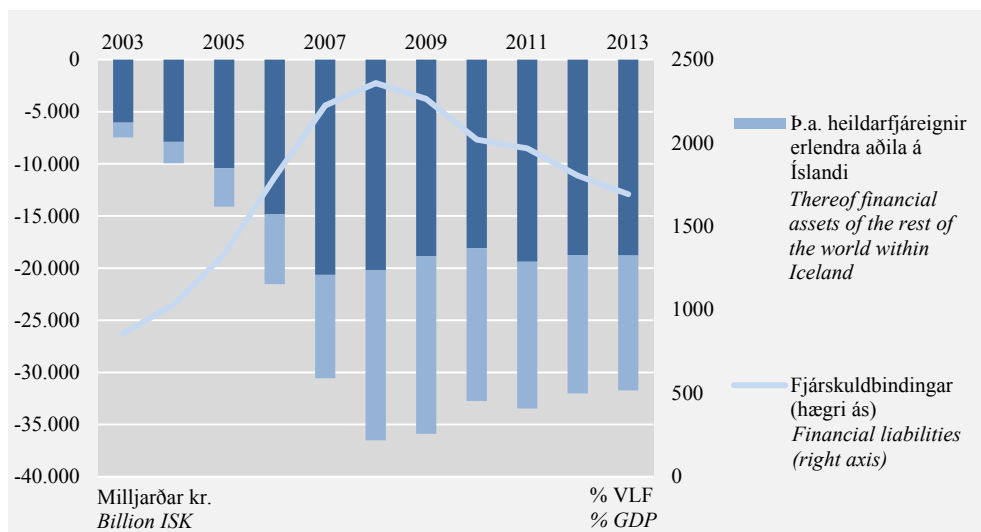
Ris og fall fjármálakerfisins

Það sem setur hvað mestan svip á framvinduna á fyrri hluta tímabilsins er einkum hröð aukning á umsvifum fjármálafyrirtækja og samdrátturinn eftir hrun fjármálakerfisins. Þetta má að miklu leyti rekja til mikils endurmats á fjárskuldbindingum sem ráðist hefur verið í á undanförunum árum, bæði fyrir hefðbundin fjármálafyrirtæki, þ.e. banka og bundin fjármálafyrirtæki sem sérhæfa sig í eignarhaldi á öðrum fyrirtækjum. Aðrir geirar fjármálakerfisins, s.s. lífeyrissjóðir, hið opinbera og heimilin hafa verið í meira jafnvægi þó svo að umfang fjárskuldbindinga þeirra hafi vaxið mikið á flestum sviðum.

¹ Nálga má fjármálareikninga aftur til ársins 2003 á vefsvæði Hagstofunnar, bæði stofn- og flæðistærðir sundurliðaðar niður á efnahagsgeira og fjármálagerninga. Í viðauka má sjá brot af þeim tímaraðum sem birtar eru.

Mynd 1. Fjárskuldbindingar innlendra efnahagsgeira

Figure 1. Financial liabilities of domestic sectors

Fjárskuldbindingar við erlenda aðila ná tæpum 13.000 mö. kr.

Fjáreignir erlendra aðila innan íslenska hagkerfisins námu 12.929 mö. kr. í árslok 2013 og teljast þessar fjáreignir til fjárskuldbindinga innlendra geira. Fjáreignir erlendra aðila á Íslandi risu hæst árið 2009 er þær námu ríflega 17.000 mö. kr. á verðlagi þess árs. Fjáreignir erlendra aðila eru að mestu bundnar við fjárskuldbindingar fjármálafyrirtækja í slitameðferð.

Fjárskuldbindingar erlendra aðila hér á landi námu ríflega 5.348 mö. kr. í árslok 2013 og hafa ekki verið hærrí frá árinu 2007 þegar þær töldu yfir 7.100 ma. kr.

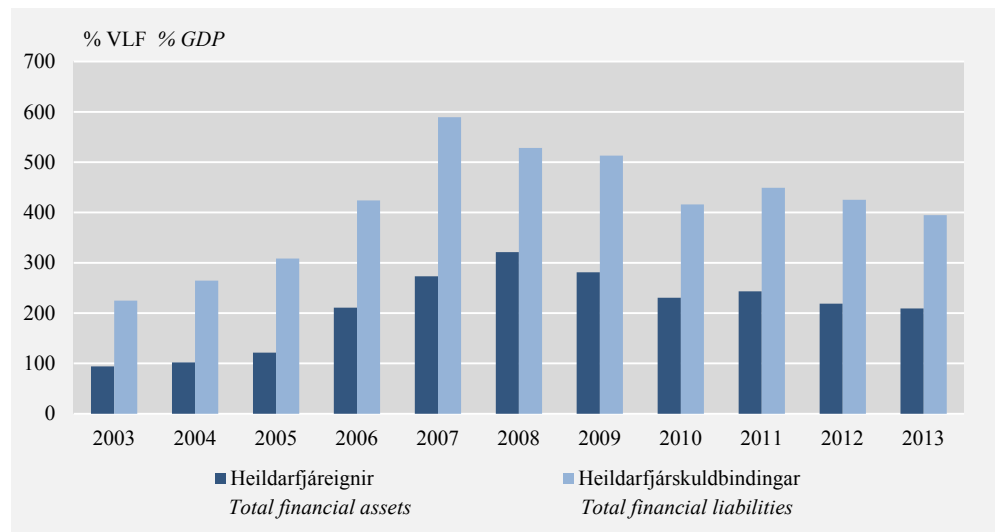
Fyrirtæki önnur en fjármálafyrirtæki

Geiraskiptingu í atvinnulífinu er nú breytt þannig að fyrirtæki önnur en fjármálafyrirtæki eru flokkuð í samræmi við ESA 2010 staðalinn. Fyrirtæki sem aðallega hafa þann tilgang að sýsla með eignarhald og umsýslu annarra fyrirtækja, s.k. eignarhaldsfélög, eru nú flokkuð sérstaklega sem bundnar fjármálastofnanir (*e. captive financial institutions*) sem tilheyra efnahagsgeiranum fjármálafyrirtæki. Sérstaklega er fjallað um eignarhaldsfélögin hér á eftir.

Efnahagsgeirinn fyrirtæki önnur en fjármálafyrirtæki nær til fyrirtækja í öðrum atvinnurekstri en fjármálastarfsemi og starfsemi opinberra aðila. Ekki er gerður greinarmunur á fyrirtækjum eftir atvinnugreinum að öðru leyti. Hér er því um að ræða fjölbreytta atvinnustarfsemi sem spannar allan hefðbundinn atvinnurekstur. Í fjármálareikningum má greina stóru drættina í þeirri framvindu sem átti sér stað í aðdraganda fjármálakreppunnar 2008 og þróunina sem orðið hefur í kjölfarið. Bæði heildarfjáreignir og -skuldbindingar jukust mikið á árunum 2003–2007 en hafa eftir það lækkað mikið og virðast hafa náð ákveðnu jafnvægi á allra síðustu árum. Engu að síður einkennist íslenskt atvinnulíf enn af mikilli skuldsetningu í samanburði við önnur ríki.

Mynd 2. Fjáreignir og -skuldbindingar fyrirtækja annarra en fjármálafyrirtækja

Figure 2. Total financial assets and liabilities of Non-financial institutions

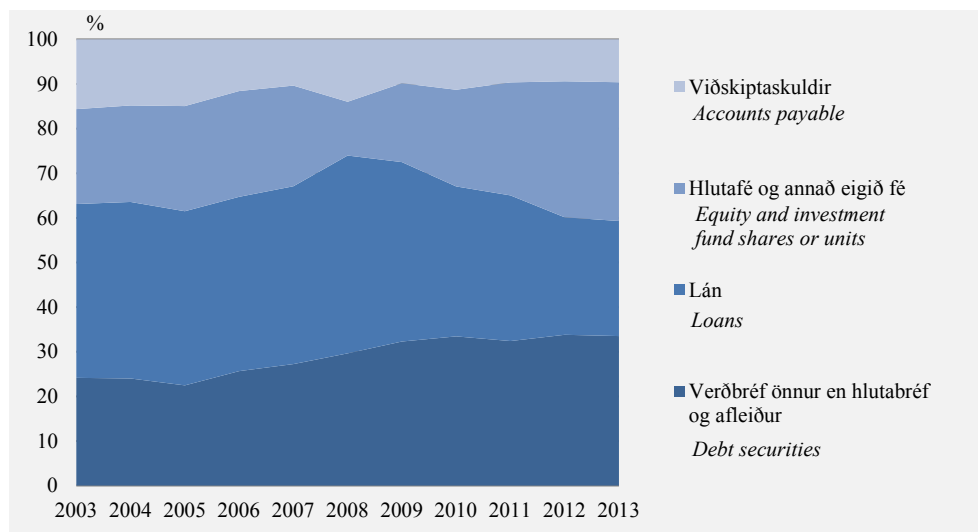
Fjármálareikningar ná ekki til fastafjármuna og annarra efnislegra eigna

Þegar rýnt er í þróun fjármálastærða af þessu tagi er mikilvægt að gera sér grein fyrir styrkleikum og veikleikum þeirra niðurstaðna sem birtar eru. Hér er einungis tekið tillit til óefnislegra eigna og skulda, þ.e. fjáreigna og -skuldbindinga. Ekki er horft til annarra eigna á borð við fasteignir, vélar og tæki eða annarra fasta- og rekstrarfjármuna sem fyrirtæki ráða yfir. Í fjármálareikningunum er ekki tekið tillit til innbyrðis skulda milli fyrirtækja innan sömu samstæðu, þ.e. reikningarnir eru ekki birtir sem samstæður (*e. consolidated*). Þannig getur verið um nokkra tvítalningu að ræða ef mikið er um fjármálagerninga milli dóttur- og móðurfélaga. Eignarhaldsfélög eru nú birt sem sér efnahagsgeiri undir fjármálafyrirtækjum sem dregur úr þeim vanda.

Aukin skuldsetning fyrirtækja er áberandi fram til ársins 2007, en hlutur lána í heildarfjármögnun fer jafnt og þétt lækkandi eftir því sem líður á tímabilið. Þannig dregur úr mikilvægi lána en að sama skapi eykst hlutfall verðbréfa annarra en hlutabréfa. Þessu svipar til þess sem gerst hefur í öðrum ríkjum þar sem fjármálamarkaðir hafa stækkað og markaðsfjármögnun aukist á kostnað hefðbundinnar lánsfjármögnunar.

Mynd 3. Hlutfallsleg skipting fjárskuldbindinga fyrirtækja annarra en fjármálafyrirtækja

Figure 3. Division of financial liabilities of Non-financial institutions

Hlutfé og annað eigið fé er 31% af fjármögnun fyrirtækjanna

Mikilvægur hluti fjármögnunar íslenskra fyrirtækja liggur í hlutfé og öðru eigin fé. Samkvæmt fjármálareikningum hefur þessi hluti fjármögnunarinnar aukist jafnt og þétt á undanförunum árum, sérstaklega eftir fall bankakerfisins og heimskreppuna. Íslensk fyrirtæki hafa farið í gegnum mikla fjárhagslega endurskipulagningu sem hefur styrkt eigið fé þeirra. Árið 2013 var hlutfé og annað eigið fé fyrirtækja rúm 31% af heildarfjárskuldbindingum sem er hæsta hlutfall sem sést hefur í fjármálareikningum fyrir þennan geira á tímabilinu.

Fjárhagslegur styrkur íslenskra fyrirtækja hefur þannig aukist mikið á síðustu árum og er nú meiri en áður hefur mælst í fjármálareikningum. Aðrar eignir en fjáreignir eru umtalsverðar og samkvæmt yfirliti Hagstofunnar um fjármunaæign í atvinnulífinu að fjármálafyrirtækjum undanskildum námu heildareignir fyrirtækja í árslok 2013 rúmum 2.920 mö. kr. Sé tekið tillit til þessara eigna kemur enn betur í ljós hve sterk eiginfjárstaða íslenskra fyrirtækja er um þessar mundir.

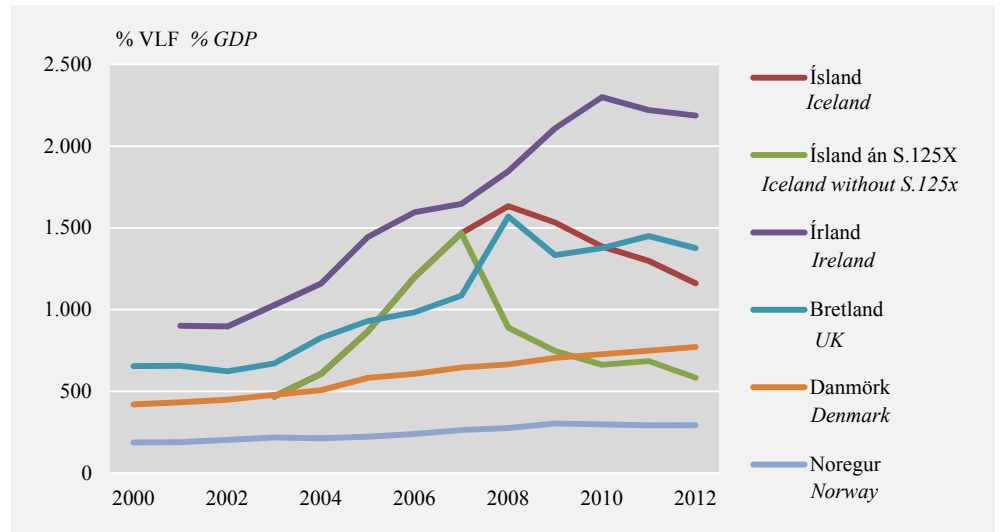
Fjármálafyrirtæki

Ísland býr enn yfir stóru fjármálakerfi í alþjóðlegum samanburði

Starfsemi fjármálafyrirtækja er gefinn sérstakur gaumur í fjármálareikningum eins og við er að búast. Mun ítarlegri sundurliðun er á stafsemi þessara fyrirtækja en annarra enda er fjármálastafsemi kjarnastarfsemin sem fjármálareikningar snúast um. Þessi ítarlega sundurliðun hentar vel þegar kemur að umfjöllun um íslenskan fjármálamarkað enda er markaðurinn fjölbreyttur og umfangsmikill þrátt fyrir að Ísland sé tiltölulega nýlega gengið í gegnum eina mestu fjármálakreppu sem um getur. Þegar fjármálakerfið á Íslandi náði hámarki á seinni hluta ársins 2007 voru heildarfjáreignir þess um fjórtánföld landsframleiðsla en samkvæmt fyrirliggjandi fjármálareikningum var þetta hlutfall komið niður í tæpa áttfalda landsframleiðslu árið 2013. Miðað við önnur Evrópuríki er Ísland enn með eitt umfangsmesta fjármálakerfið þrátt fyrir að umskipti hafi orðið hér á síðustu árum. Sé hinsvegar litið framhjá skuldbindingum sem tengjast föllnu bönkunum, sem eru rúmlega fimmföld landsframleiðsla, kemur skýrt fram hversu mikil áhrif þeir hafa á heildarmyndina. Það er því nánast ómögulegt að gera skýra grein fyrir umfangi íslenska fjármálakerfisins fyrr en uppgjör á protabúum föllnu bankanna liggur fyrir.

Mynd 4. Fjárskuldbindingar fjármálafyrirtækja í nokkrum ríkjum

Figure 4. Financial liabilities of financial corporation in a number of countries

Í fjármálareikningum fellur öll starfsemi fjármálafyrirtækja undir efnahagsgeirann S.12 sem skiptist í tíu² undirflokk. Yfirlit yfir heildarfjáreignir allra undirflokka fjármálafyrirtækja má sjá í töflu 3 í viðauka sem sýnir vel umfang og fjölbreytileika íslenska fjármálakerfisins.

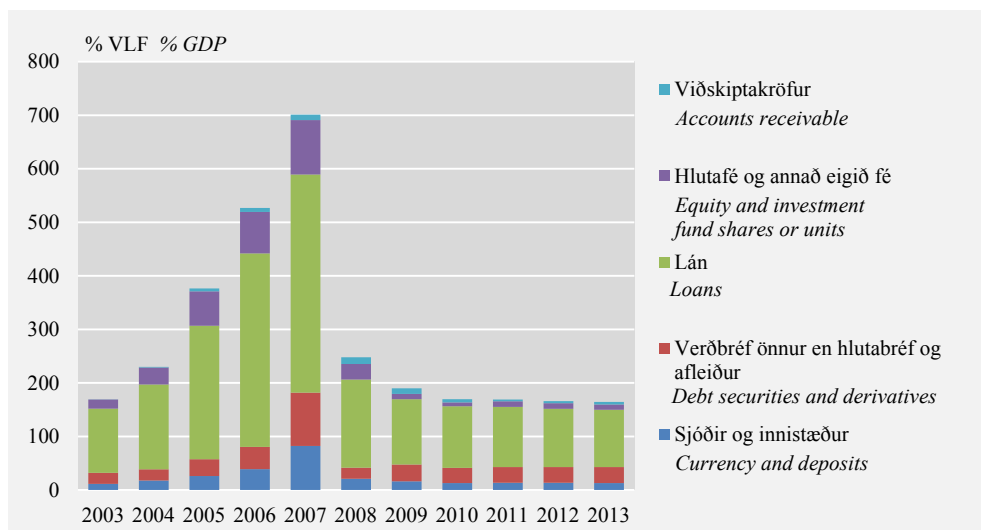
Í árslok 2013 námu heildarfjáreignir fjármálageirans 14.778 mö. kr. sem svarar til 789% af landsframleiðslu. Af þessari fjárhæð falla rúmir 3.081 milljarður undir hefðbundnar innlánsstofnanir, en sem hluti af landsframleiðslu hafa heildarfjáreignir innlánsstofnana haldist nokkuð stöðugar eða að meðaltali 167% af landsframleiðslu síðustu fjögur árin og lækkað heldur.

Grundvallarbreyting hefur orðið á starfsemi innlánsstofnana á því tímabili sem hér er til umfjöllunar. Fyrri hlutinn einkennist af miklum vexti á öllum sviðum sérstaklega útlánamegin þar sem lán til viðskiptavina jukust úr 120% af landsframleiðslu árið 2003 í tæp 408% af landsframleiðslu árið 2007. Stór hluti þessara lána var til aðila utan Íslands enda var íslenska bankakerfið í miklum útrásarham. Hluta af þessari aukningu útlána má útskýra með innkomu innlánsstofnana á íbúðalánamarkað. Aðrar eignir, sérstaklega verðbréf önnur en hlutabréf og afleiður, jukust einnig en ekkert í líkingu við vöxt lánasafnsins. Þegar umfang viðskiptabankanna náði hámarki námu heildarfjáreignir þeirra rúmum 700% af VLF.

² Fjármálafyrirtæki í slitameðferð eru flokkuð sem tíundi undirgeiri fjármálafyrirtækja, S.125X. Nálgastr má tímaraðir fyrir fjármálafyrirtæki í slitameðferð á vefsvæði fjármálareikninga á heimasíðu Hagstofu Íslands.

Mynd 5. Fjáreignir innlánsstofnana

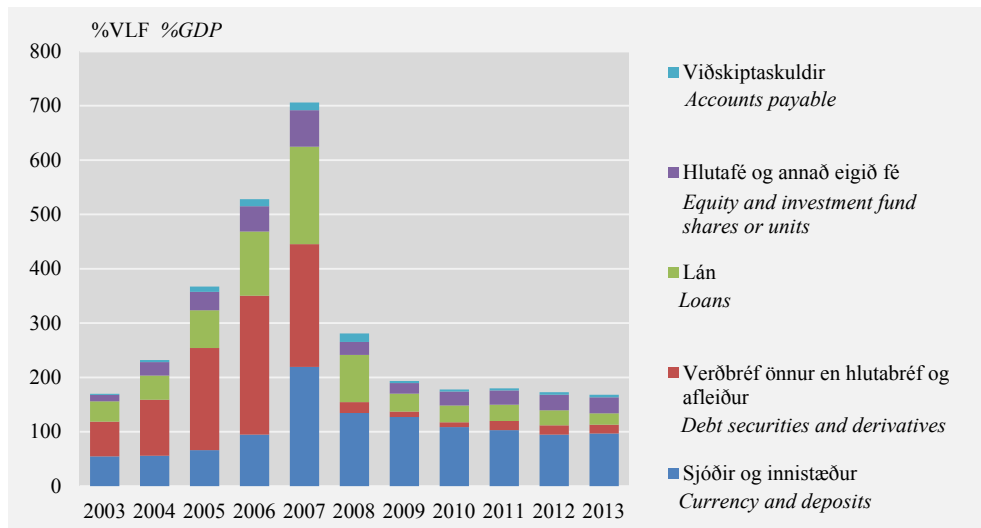
Figure 5. Financial assets of deposits taking corporations

Á þessum tíma var mest áberandi hröð umbreyting á fjármögnun innlánsstofnana úr innlánunum í skuldabréfa- og lánsfjármögnun allt til ársins 2006 eða á meðan vöxtur íslenska fjármálakerfisins gekk áfallalaust fyrir sig. Í kjölfar „litlu krisunnar“ árið 2006 varð sú breyting að aukin áhersla var lögð á breytta fjármögnun sem leiddi til þess að bankarnir hófu mikla innlánsöfnun erlendis sem að stórum hluta tengdist *Icesave* reikningum Landsbankans. Hluttur innlána í bankakerfinu var um 95% af landsframleiðslu árið 2006 en varð tæp 220% árið 2007.

Mynd 6. Fjárskuldbindingar innlánsstofnana

Figure 6. Financial liabilities of deposits taking corporations

Eftir fall bankanna verða mikil umskipti á umfangi og samsetningu bankakerfisins hér á landi. Þessi umbreyting er í rauninni ekki enn um garð gengin, að hluta vegna þess að endanlegt uppgjör hefur enn ekki farið fram gagnvart gömlu bönkunum.³ Auk þess er endurskipulagningu lána ekki að fullu lokið og endanlegar afskriftir í tengslum við hana liggja því ekki fyrir.

³ Með gömlu bönkunum er átt við þann hluta bankakerfisins sem skilinn var frá nýju bönkunum með lögum nr. 125/2008.

Nýja bankakerfið er á margan hátt ólíkt hinu fyrra bæði hvað varðar samsetningu eigna og skulda. Á vissan hátt má segja að íslenska bankakerfinu svipi nú meira til þess sem var áður en útrásin hófst. Heildarfjáreignir og -skuldbindingar voru í árslok 2013 tæplega 170% af landsframleiðslu sem er örlítið lægra hlutfall en árið 2003 sem er upphafsár fjármálareikninganna.

Fjármálafyrirtæki í slitameðferð

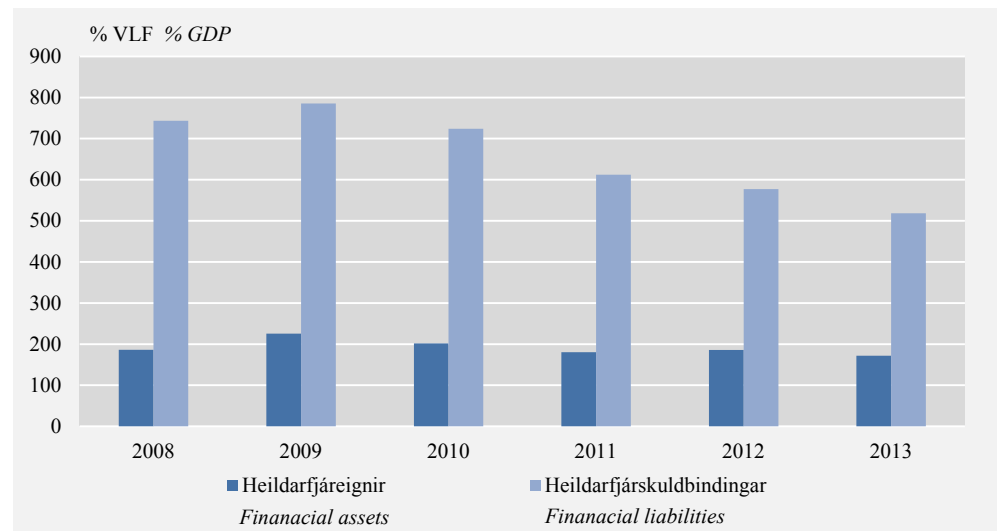
Fjármálafyrirtæki í slitameðferð eru enn fyrirferðamikil

Fjármálafyrirtæki í slitameðferð hafa verið fyrirferðamikil í íslenska fjármálakerfinu frá fjármálahrununu 2008 og af þeirri ástæðu eru niðurstöður fyrir þau birt sem sérstakur undirgeiri fjármálafyrirtækja og eru þær tímaráðir tiltækar á vefsvæði fjármálareikninga Hagstofunnar.

Fjármálafyrirtæki í slitameðferð eru enn stór hluti af fjármálakerfinu, en þó má segja að það dragi úr umsvifunum. Árið 2009 voru heildarfjáreignirnar 226% af landsframleiðslu en árið 2013 var hlutur þeirra kominn í 172%. Á sama tíma hafa fjárskuldbindingarnar einnig lækkað. Í árslok 2009 voru fjárskuldbindingar fjármálafyrirtækja í slitameðferð 786% af landsframleiðslu en í árslok 2013 var hlutur þeirra 518%. Þrátt fyrir lækkun á fjárskuldbindingum þessara fyrirtækja hafa þær enn veruleg áhrif á íslenskt efnahagslíf. Heildarfjárskuldbindingar nema um 30,6% af öllum skuldbindingum innlendra geira og á meðan uppgjör föllnu bankanna er ekki lokið hafa þær því áfram veruleg áhrif á fjárskuldbindingar íslenska hagkerfisins.

Mynd 7. Fjármálafyrirtæki í slitameðferð

Figure 7. Financial institutions in winding-up proceedings

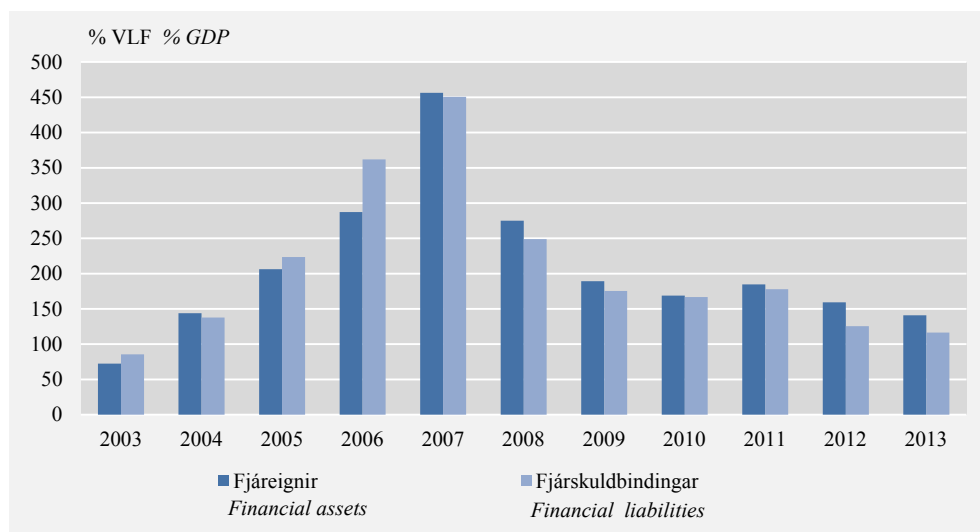
Eignarhaldsfélög

Samkvæmt nýjum þjóðhagsreikningastaðli, ESA 2010, flokkast eignarhaldsfélög nú sem nýr undirgeiri fjármálafyrirtækja er nefnist bundin fjármálafyrirtæki (*e. captive financial institutions*). Umsvif eignarhaldsfélaga hafa verið mikil síðustu ár og þá sérstaklega fyrir hrun fjármálakerfisins en heildarfjáreignir þeirra náðu hámarki árið 2007 eða rúmlega 456% af landsframleiðslu. Árið 2013 höfðu heildarfjáreignir eignarhaldsfélaga lækkað í 141% af landsframleiðslu.

Eignarhaldsfélögin sýna í hnotskurn eitt af höfuðeinkennum efnahagsþróunar á árunum fyrir fall bankakerfisins. Þá kom verulegur hluti aukningar á eignum og skuldum í efnahagsuppsveiflunni fram á efnahagsreikningum fyrirtækja í þessum geira. Ekki liggur fyrir sundurliðun á því hversu stór hluti af þeim eignum sem hér um ræðir var vegna íslenskra fyrirtækja en niðurstöðurnar ná yfir innlendar og erlendar eignir þeirra.

Mynd 8. Fjáreignir og –skuldbindingar eignarhaldsfélaga

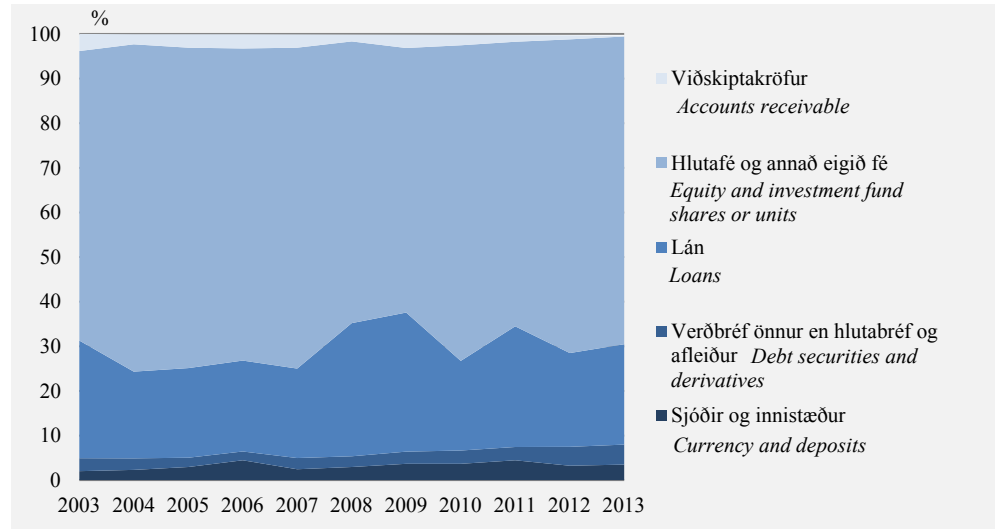
Figure 8. Financial assets and liabilities of holding companies

Sá mikli eignabrúni sem fylgdi fjármálahruninu kemur skýrt fram á mynd 8 en einnig hin gífurlega aukning á eignum og skuldum þessara fyrirtækja árin áður. Þannig jókst fjáreignir eignarhaldsfélaga mjög hratt á árunum 2003–2007 úr tæpum 72% af landsframleiðslu í 456%. Eignaaukninguna mátti að mestu leyti rekja til hlutabréfa og annars eigin fjár sem náði hámarki árið 2007, um 328% af landsframleiðslu. Til samanburðar má nefna að markaðsvirði allra félaga á íslenskum hlutabréfamarkaði náði hámarki í 641% árið 2007. Aðrar eignir eru að mestu leyti útistandandi lán, væntanlega að stærstum hluta lán til fyrirtækja innan sömu fyrirtækjasamstæðu.

Mynd 9. Hlutfallsleg skipting fjáreigna eignarhaldsfélaga (bundin fjármála-fyrirtæki)

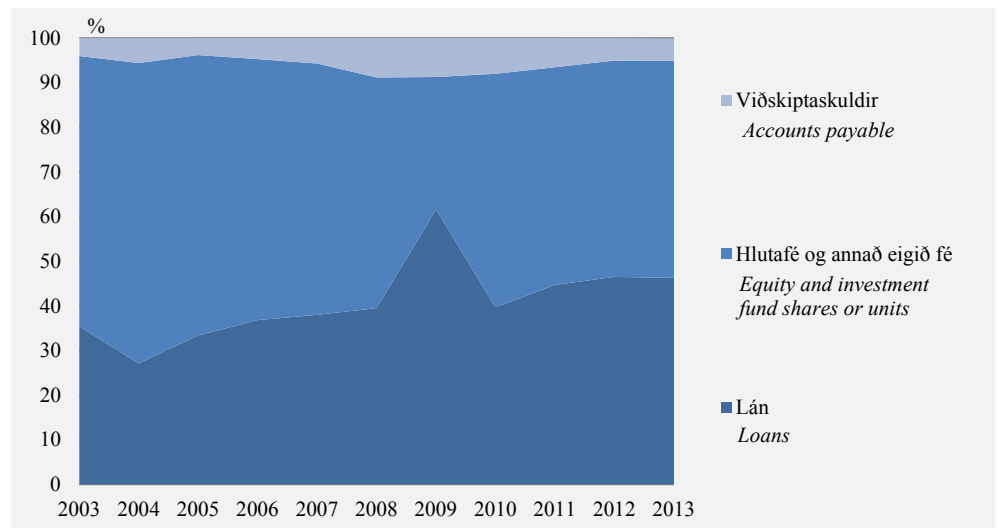
Figure 9. Division of financial assets of holding companies (captive financial institutions)

Skuldir í efnahagsreikningi breytast með áþekktum hætti og eignir en samsetningin er önnur að því leyti að þáttur lána er töluvert hærri eins og við er að búast. Einkenni þessara fyrirtækja kemur sterkt fram þar sem stór hluti fjármögnunarinnar er í formi hluta- og eiginfjár. Hlutfallslega skiptingu fjárskuldbindinga má sjá á mynd 10 hér að neðan.

Mynd 10. Hlutfallsleg skipting fjárskuldbindinga eignarhaldsfélaga (bundinna fjármálafyrirtækja)

Figure 10. Division of financial liabilities of holding companies (captive financial institutions)

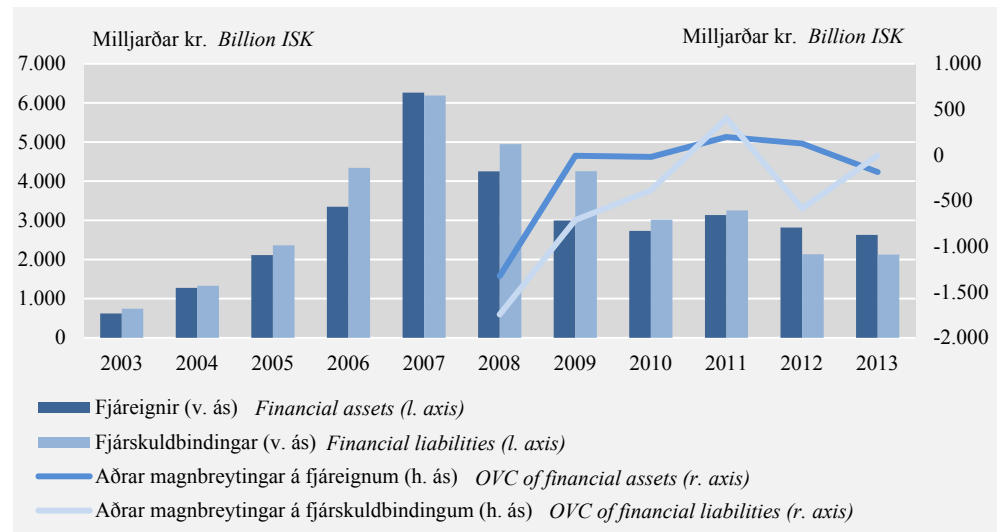

Má segja að þessi geiri hafi vaxið einna hraðast árin fyrir fjármálahrunið en að sama skapi féll hann hratt saman næstu ár. Heildarfjáreignir lækkuðu milli árunna 2007–2009 um tæplega 270% af landsframleiðslu eða um 3.300 ma. kr. á verðlagi hvers árs. Án efa er um einsdæmi að ræða hér á landi og ólíklegt verður að telja að álíka mikill eignabruni hafi orðið annars staðar enda endurspeglar þessar sviptingar íslenska fjármálahrunið að miklu leyti.

Í lok tímabilsins blasir sú mynd við að jafnvægi sé að myndast á milli fjáreigna og -skuldbindinga í þessum geira. Líklegt verður að teljast að mest af þeim afskriftum sem rekja má til eftirmála fjármálakreppunnar (og sjá má undir öðrum magnbreytingum á hægri ás á mynd 11), séu um garð gengnar. Umfang heildarfjáreigna fyrirtækja af þessu tagi er þó enn umtalsvert, eða rúm 140% af landsframleiðslu í árslok 2013. Þess vegna einkennist eignarhald í íslensku atvinnulífi af ákveðnu ógegnsæi sérstaklega vegna óbeinna eignatengsla í eignarhalds- og fjárfestingarfélögum.

Mynd 11. Fjáreignir og –skuldbindingar eignarhaldsfélaga og aðrar magnbreytingar

Figure 11. Financial assets and liabilities of holding companies and other volume changes

Lífeyrissjóðir

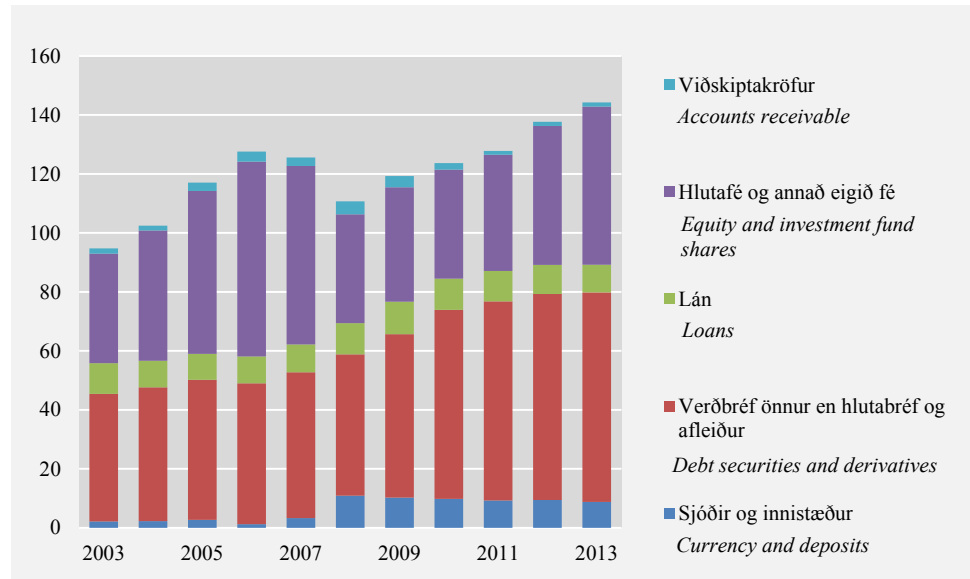
Lífeyrissjóðir mynda ákveðna kjölfestu á markaðnum og því hafa sviptingar á fjármálamarkaði áhrif á stöðu þeirra. Þessar breytingar koma einkum fram í fjáreignum enda eru fjárskuldbindingar lífeyrissjóðanna fyrst og fremst lífeyrisréttindi sjóðsfélaga.

Heildarfjáreignir lífeyrissjóðanna í árslok 2013 námu 2.702 mö. kr. sem samsvarar 144,2% af landsframleiðslu og höfðu aukist um 10 prósentustig á milli ára. Hröð uppbygging á eignasafni lífeyrissjóðanna skýrist aðallega af vaxandi eign í verðbréfum, öðrum en hlutabréfum, en verðmæti annars megin hluta eignasafnsins, sem samanstendur af hlutafé og öðru eigin fé hefur sveiflast mun meira.

Fjármálareikningar gefa góða heildarsýn á breytingar á eignasafni lífeyrissjóða frá ári til árs sé litið til viðskiptafærslna, annarra magnbreytinga og endurmats. Nei-kvæð áhrif í tengslum við eignabruna fjármálahrunsins koma fram árið 2008. Þá lækkuðu tveir stærstu eignaflokkar lífeyrissjóðanna, þ.e. verðbréf önnur en hlutabréf og hlutafé og annað eigið fé.

Mynd 12. Fjáreignir lífeyrissjóða

Figure 12. Financial assets of pension funds

Fjárskuldbindingar lífeyrissjóðanna eru fyrst og fremst lífeyrisskuldbindingar við sjóðfélaga, en íslenska lífeyrisskerfið er næstum fullu fjármagnað (*e. fully funded*) í gegnum iðgjaldagreiðslur sjóðfélaga og ávöxtun fjárfestinga. Þess vegna jafngilda heildarfjárskuldbindingar því heildarfjáreignum þeirra í fjármálareikningunum.

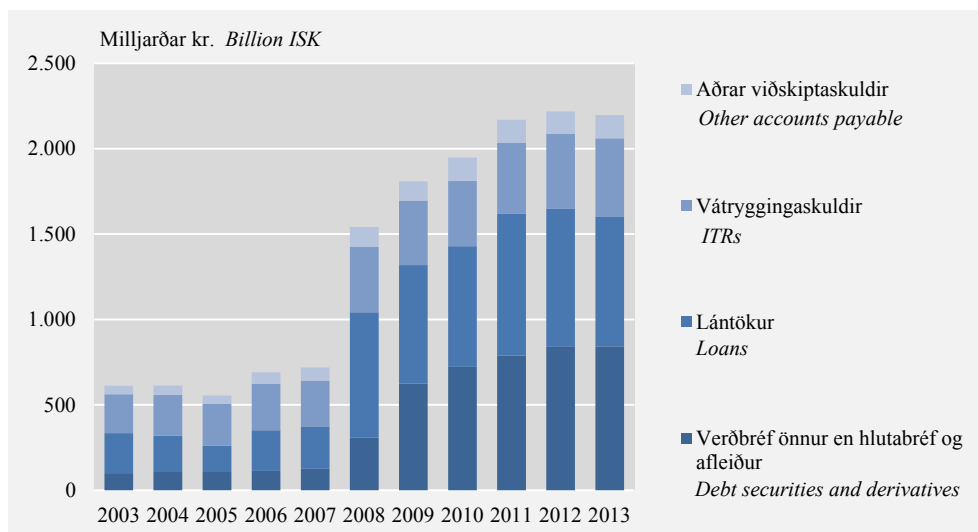
Hið opinbera

Skuldir hins opinbera aukast hraðar en fjáreignir

Hið opinbera samanstendur af þremur undirgeirum, ríkinu, sveitarfélögum og almannatryggingum. Ríkið nær yfir bróðurpartinn af hinu opinbera eða um 87% af heildarfjáreignum og ríflega 88% af heildarfjárskuldbindingum miðað við árslok 2013. Fjáreignir hins opinbera hafa hækkað ört frá árinu 2007 eða um 492,5 ma. kr. og stóðu í ríflega 1.223 mö. kr. í árslok 2013. Heildarfjárskuldbindingar hins opinbera hafa aukist enn hraðar á sama tíma eða um tæplega 1.478 ma. kr. frá árslokum 2007 og stóðu í 2.196 mö. kr. í árslok 2013. Hreinar fjáreignir hins opinbera voru því neikvæðar um tæpa 973 ma. kr. í árslok 2013 sem jafngildir um 52% af VLF.

Mynd 13. Fjárskuldbindingar hins opinbera

Figure 13. Financial liabilities of the general government

Hið opinbera hefur fjármagnað sig að miklu leyti með verðbréfaútgáfu og lántökum, sem saman hafa hækkað um 1.230 ma. kr. frá 2007, en verðbréf stóðu í 843 mö. kr. í árslok 2013 og lántökur í 761 ma. kr. á sama tíma. Af heildarfjárskuldbindingum hins opinbera nema vátryggingaskuldbindingar um 21% sem rekja má til lífeyrisskuldbindinga ríkis og sveitarfélaga. Lífeyrisskuldbinding ríkisins vegna B deildar LSR og Lífeyrissjóðs hjúkrunarfræðinga taldi ríflega 407 ma. kr. í árslok 2013 og lífeyrisskuldbindingar sveitarfélaga við eftirlaunasjóði töldu tæplega 50 ma. kr. á sama tíma.

Heimili og félagasamtök

Stærsta fjáreign heimilanna er lífeyrisréttindi

Fjáreignir heimila og félagasamtaka jukust um 7% á milli 2012–2013 og stóðu í 4.226 mö. kr. í árslok 2013. Af fjáreignum heimila eru kröfur þeirra á lífeyrissjóði og vátryggingafélög, þ.e. lífeyrisréttindi, og kröfur vegna skaða- og líftrygginga, hæstar og nema alls 75%. Kröfurnar námu samtals 3.188 mö. kr. í árslok 2013.

Á sama tíma voru heildarfjárskuldbindingar heimila 1.745 ma. kr., en 97,5% af skuldbindingunum má rekja til lántöku þeirra. Vátryggingaeignir heimilanna eru helsta ástæða þess að hreinar fjáreignir þeirra voru jákvæðar um 2.481 ma. kr. í árslok 2013. Tekið skal fram að í fjármálareikningunum eru fasta- og rekstrarfjármunir ekki taldir með. Í þessum skilningi er því fjárhagsleg staða heimilanna sterk þegar á heildina er litið en fjármálareikningar gefa enga vísbendingu um dreifingu þessara eigna innan geirans. Rétt er að benda á að verulegur hluti af fjáreignum heimila er fölginn í lífeyrisréttindum sem falla til sem tekjur í framtíðinni. Fjáreignir heimila og félagasamtaka verða neikvæðar um 700 ma. kr. árið 2013 ef ekki er tekið tillit til lífeyrisréttinda þeirra eins og gert er í fjármálareikningum.

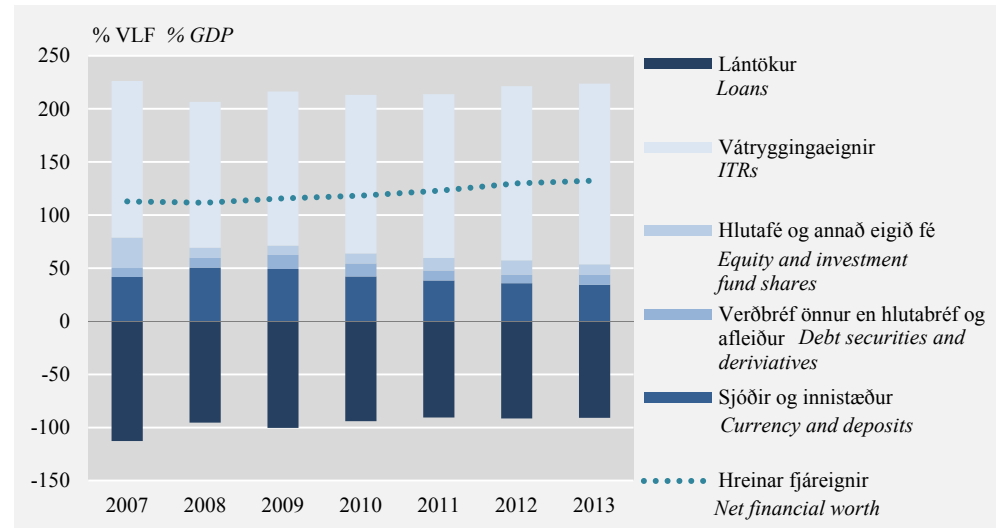
Samspil fjáreigna og annarra eigna á borð við fasteignir og fleira er það sem ákvarðar heildareignastöðu heimilanna. Fasteignir og ökutæki hafa mikil áhrif á eiginfjárstöðuna, en í skattframtölum einstaklinga eru þær metnar á 3.167 ma. kr. árið 2013,⁴ en eru ekki taldar með í fjármálareikningum.

⁴ Skv. tölum um skuldir og eignir einstaklinga. Sjá heimasíðu Hagstofu Íslands, hagstofa.is.

Hlutfall fjáreigna af landsframleiðslu hafa haldist nokkuð stöðugar frá árinu 2007, námu 228% í árslok 2007 en voru 225,6% í árslok 2013. Sama má segja um fjárskuldbindingar heimilanna, en þær námu 115,6% af landsframleiðslu í árslok 2007 en lækkuðu í 93% í árslok 2013.

Mynd 14. Fjáreignir og –skuldbindingar heimila og félagasamtaka

Figure 14. Financial assets and liabilities of households and NPISHs

Lántökur heimila virðast lækka á milli 2007 og 2008 sem má rekja til þess að viðskiptabankarnir tóku yfir lánasafn gömlu bankanna og skráðu upphaflega á lægra bókfærðu virði. Lánastofninn hefur verið færður upp í bókum bankanna á ný í takt við endurskipulagningu, uppgjör gömlu bankanna og áætlanir um innheimtu. Hægt er að skoða flæðistærðirnar til að fá hugmynd um breytingar á stofnstærðunum, en þar sem ekki eru birt mótgeiragögn er einungis um að ræða samtölu á viðskiptafærslum, magnbreytingum s.s. afskriftum og endurútreikningi, og endurmati vegna verð- og gengisbreytinga.

Um fjármálareikninga

Tilgangur fjármálareikninga er að setja fram tölulegt yfirlit yfir fjáreignir og fjárskuldbindingar hagkerfisins í heild sem og allra yfir- og undirgeira þess. Auk þess má finna upplýsingar um flæðistærðir þessara geira, sem eru viðskiptafærslur, aðrar magnbreytingar og endurmat á fjármálagerningum.

Fjármálareikningarnir fylgja alþjóðlegum stöðlum um gerð þjóðhagsreikninga, nánar tiltekið ESA2010 sem er útfærsla Eurostat, á hinum alþjóðlega þjóðhagsreikningastaðli SNA 2008, sem gefinn var út af Sameinuðu Þjóðunum. Þjóðhagsreikningastaðallinn var innleiddur í september 2014. Nýi staðallinn hefur nokkur áhrif á kerfi fjármálareikninga, þar sem gerðar eru kröfur um ítarlegri sundurliðun á efnahagsgeirum og fjármálagerningum, auk flæðistærða.

Hagstofa Íslands fékk styrk til að efla gerð þjóðhagsreikninga á Íslandi sem nær til loka ársins 2014, í gegnum IPA-fjölpáttaáætlun (*e. Instrument for multibeneficiary Pre-Accession Assistance*) Evrópusambandsins. Eitt af verkefnum sem féll undir styrkinn var þróun fjármálareikninga fyrir Ísland og var markmiðið að koma því verkefni í góðan farveg og er þessi útgáfa hluti af því verkefni.

Í maí 2010 gerðu Hagstofa Íslands og Seðlabanki Íslands samkomulag um gerð fjármálareikninga og þá hófst eiginleg vinnsla reikninganna. Í samkomulaginu var ábyrgð stofnananna á einstökum þáttum verkefnisins skilgreind. Hagstofan sér um öflun og úrvinnslu gagna vegna fjögurra geira sem eru: 1) Fyrirtæki önnur en fjármálafyrirtæki, 2) Hið opinbera og undirgeirar þess, 3) Heimili og 4) Félagasamtök (e. *Non-profit institutions serving households*). Seðlabankinn sér um: 5) Fjármálafyrirtæki og undirgeira þeirra og 6) Útlönd þ.e. útreikninga á erlendri stöðu þjóðarbúsins. Lokafrágangur og afstemming reikninganna, vegna stofn- og flæðistærða, er á ábyrgð Hagstofunnar.

Bent er á lýsigögn til frekari upplýsinga um fjármálareikninga. Lýsigögnin má finna á vefsvæði þjóðhagsreikninga og opinberra fjármála á vefsíðu Hagstofu Íslands, www.hagstofa.is.

Breytingar samkvæmt nýjum þjóðhagsreikningastaðli

Fjármálareikningarnir eru flokkaðir á tvo vegu, það er í þátttakendur á fjármála-markaði (efnahagsgeira) og fjármálagerninga. Flokkun fjármálagerninga er háð greiðslufærni eða torseljanleika þeirra og lögbundnum einkennum. Íslensku reikningarnir eru ekki samstæðureikningar (e. *consolidated*) að útlöndum undanskildum.

Fjármálareikningar sýna fjáreignir og fjárskuldbindingar viðkomandi ríkis, sem stofnstærðir (e. *stocks*) og viðskiptafærslur (e. *transactions*) og aðrar hagrænar breytingar (e. *other economic changes*), sem sundurgreina má í endurmat og aðrar magnbreytingar (e. *revaluation and other volume changes*). Við uppgjör fjármálareikninga er eign eins geira færð sem skuld hjá öðrum geirum. Undantekning frá þessu er þó gullforði Seðlabankans og sérstök dráttarréttindi við Alþjóðagjaldeyrissjóðinn. Fjármálareikningar sýna fjármögnun geiranna á eigin rekstri eða annarra og gefa innsýn í fjármálagerninga sem notaðir eru.

Samkvæmt ESA 2010 eru fjármálagerningarnir alls 8 og eru í stuttu máli sem hér segir:

- AF.1** Gull og sérstök dráttarréttindi við Alþjóðagjaldeyrissjóðinn (e. *Monetary Gold & Special Drawing Rights, SDRs*): Þetta á aðeins við Seðlabanka Íslands, þ.s. gull er hluti af gjaldeyrisforða Seðlabankans sem og sérstök dráttarréttindi við Alþjóðagjaldeyrissjóðinn.
- AF.2** Sjóðir og innistæður (e. *Currency and Deposits*): Seðlar í umferð og innlán sem unnt er að breyta í gjaldmiðil án verulegra takmarkana.
- AF.3** Verðbréfaeign/-útgáfa önnur en hlutafé (e. *Debt securities*): Seljanleg verðbréf án ákvörðunarréttar og sambærileg skuldaskjöl.
- AF.4** Útlán/lántaka (e. *Loans*): Öll lán fjármálastofnana.
- AF.5** Hlutabréfaeign og annað eigið fé (e. *Equity and investment fund shares or units*): Skráð og óskráð hlutabréf og hlutdeildarskirteini og hlutir í hlutdeildarfélögum.
- AF.6** Vátryggingaeign/-skuld (e. *Insurance Technical Reserves*): Skaðatryggingar, líftryggingar og lífeyrisréttindi.
- AF.7** Afleiður (e. *Financial derivatives and employee stock options*). Afleiðuviðskipti og sambærilegir framvirkir samningar.
- AF.8** Aðrar viðskiptakröfur/-skuldir (e. *Other Accounts Receivable/Payable*).

Samkvæmt ESA 2010 flokkast hver gerningur í undirflokkana en núverandi birting nær ekki yfir ítarlegri sundurliðun.

Við gerð fjármálareikninga er íslenska hagkerfinu skipt í nítján efnahagsgeira. Íslenski efnahagsgeirinn skiptist í fimm yfirgeira og þrettán undirgeira en nítjándi efnahagsgeirinn, útlönd, nær yfir alla erlenda aðila. Yfir- og undirgeirarnir eru eftirfarandi:

- S.1 Ísland (innlendir efnahagsgeirar)
 - S.11 Fyrirtæki önnur en fjármálafyrirtæki
 - S.12 Fjármálafyrirtæki
 - S.121 Seðlabanki Íslands
 - S.122 Innlánsstofnanir
 - S.123 Peningamarkaðssjóðir
 - S.124 Verðbréfa-, fjárfestinga- og fagfjárfestasjóðir
 - S.125 Önnur fjármálafyrirtæki
 - S.125X Fjármálafyrirtæki í slitameðferð
 - S.126 Þjónustuaðilar við fjármálafyrirtæki
 - S.127 Bundnar fjármálastofnanir (þ.m.t. eignarhaldsfélög)
 - S.128 Tryggingafélög
 - S.129 Lífeyrissjóðir
 - S.13 Hið opinbera
 - S.1311 Ríkið
 - S.1313 Sveitarfélög
 - S.1314 Almannatryggingar
 - S.14+S.15 Heimili (S.14) og félagasamtök (S.15)
- S.2 Útlönd (erlendir efnahagsgeirar)

Fyrirvari

Fjármálareikningarnir eru þróunarverkefni í deild þjóðhagsreikninga og opinberra fjármála á Hagstofu Íslands. Tímaraðir hafa verið endurskoðaðar frá fyrri útgáfu vegna bættrar gagnasöfnunar og nýrrar aðferðafræði sem tekin er upp samkvæmt ESA 2010.

Helstu breytingar frá fyrri útgáfu eru ítarlegri sundurliðun á undirflokkum fjármálafyrirtækja. Þá hafa eignarhaldsfélög verið tekin út úr S.11, Fyrirtæki önnur en fjármálafyrirtæki (*e. non-financial institutions*) og sett í undirflokkinn S.127, Bundin fjármálafyrirtæki (*e. captive financial institutions*).

Til afstemmingar á reikningunum þarf að vera hægt að bera saman tiltæk gögn við niðurstöður fyrir aðra geira sem birta mótgögn (*e. counterpart data*). Umtalsverður mismunur getur verið á milli tveggja geira vegna sama gernings þar sem upplýsingar um fjárhæðir fást bæði frá lánadrottni og skuldunaut. Ýmsar prófanir eru gerðar til að skýra þennan mismun. Algengast er að ósamræmi sé í skilgreiningum á fjármálagerningum eða að tímasetning viðskiptafærslna sé ekki sú sama og notuð er við reikningsskil, eða að mismunandi aðferðum sé beitt við matið.

Til dæmis var ekki unnt að birta tölulegar upplýsingar um afleiður (AF.7) í núverandi birtingu. Ástæða þess er að fyrirtæki hafa ekki lokið við að gera upp alla afleiðusamninga frá því fyrir og eftir fjármálahrunið. Þá telja mörg fyrirtæki afleiður enn með verðbréfum (AF.3). Vegna þessa var nauðsynlegt að bæta þeim tölum sem fáanlegar voru um afleiður við verðbréfaflokkinn (AF.3+AF.7).

Erfitt er að draga upp rétta mynd af íslenska hagkerfinu á árunum 2007–2009 vegna vandamála við gögn í kjölfar fjármálahrunsins, en straumhvörf (*e. structural*

break) má glögglega sjá í flestum tímaröðunum. Vandasamt hefur verið að meta eignir og skuldir á þessu tímabili þar sem ekkert raunverulegt markaðsvirði er til staðar. Fall krónunnar og stöðugar sveiflur gjaldmiðilsins auka einnig misræmi í birtum gögnum. Þá voru gögn fjármálastofnana í minni sundurliðun á fyrri árum sem hefur gert geiraflokkun vandasamari.

Misræmi er einnig í gögnum frá fjármálafyrirtækjum í slitameðferð og fjármálastofnunum en í innsendum efnahagsyfirlitum fjármálafyrirtækja í slitiferli koma allar kröfur fram sem gerðar eru í þrotabúin. Eigendur þessara krafna hafa aftur á móti lækkað hluta af kröfunum þar sem ekki er gert ráð fyrir að allt innheimtist. Hafa ber í huga að tölur um lán eru á bókfærðu virði eins og það kemur fyrir í efnahagsreikningum innlánsstofnana.

Nokkru munar á niðurstöðum frumgagna fjármálareikninga sem fást frá hinu opinbera og fjármálafyrirtækjum og gögnum úr skattframtölum frá RSK. Munur er einna helst á tölulegum upplýsingum um verðbréf og lán efnahagsgeiranna sem rekja má til mismunandi skilgreininga á gerningunum, mismunandi uppgjörstímabils og gengis. Reynt er að draga úr þessum mismun en rannsaka þarf betur af hverju hann stafar við framtíðarvinnslu á reikningunum.

Framleiðsla og útgáfuferli

Fjármálareikningar eru nú birtir í fyrsta sinn sem heilstætt kerfi stofn- og flæðistærða. Gert er ráð fyrir því að reikningarnir séu birtir tvisvar á ári í samræmi við skilaskyldu Hagstofunnar við Eurostat, hagstofu Evrópusambandsins. Árleg bráðabirgðagögn vegna hagkerfisins í heild eru gefin út með 9 mánaða tímatöf (t+9), það er í lok september á ári hverju og lokagögn með 15 mánaða tímatöf (t+15), í mars á hverju ári. Sending gagna til hlutadeigandi alþjóðastofnana mun fylgja í kjölfar þessarar birtingar. Fjármálareikningarnir verða aðgengilegir á íslensku og ensku á vef Hagstofunnar.

English summary

Statistics Iceland publishes now revised and improved financial accounts data for the years 2003-2013. According to the main result total financial assets of domestic sectors accounted 1,289% of GDP at the end of 2013, while financial liabilities stood at 1,694% of GDP at the same time. Largest share of total financial liabilities are on the account of liabilities of financial corporations in winding-up proceedings towards the rest of the world. Financial assets of the rest of the world within the Icelandic economy counted 12,929 billion ISK at the end of 2013.

Financial assets and liabilities of non-financial corporations increased a lot from 2003-2007, however, for the past few years both assets and liabilities of these companies have reached some balance. Important part of these companies financing is through the issuing of shares and increased equity, hence, at the end of 2013, shares and other equity accounted 31% of their total liabilities.

Total financial assets of financial corporations counted fourteen times GDP at the end of 2007 when the peak of the financial system of Iceland was reached. At the end of 2013, financial assets as a share of GDP reached almost 800%. In comparison to other countries, it can be seen that Iceland still contains a large financial system despite the financial collapse of 2008. However, by excluding the financial corporations in winding-up proceedings, it can be seen how much they affect the total financial system. Financial corporations in winding-up proceedings are published as a specific economic sub-sector within financial corporations in the Icelandic accounts since the share of their assets and liabilities is still high in comparison to other sectors and will continue to be so as long as the winding-up proceedings continues.

Holding companies are now published under the new sub-sector *captive financial institutions*. Hence, it will enable a more thorough analysis of one of the special characteristic of the Icelandic economy in the leading-up towards the financial crisis, which can be found by looking at these companies. Total financial assets of captive financial institutions at the end of 2013 reached 140% of GDP.

Total financial assets of pension funds stood at 2,702 billion ISK at the end of 2013, a total 144% of GDP. The pension system of Iceland is almost fully funded and the financial accounts shed a good light on the changes that have occurred within the funds' balance sheets before and after the financial collapse.

Financial assets of households and NPISHs stood at 4,226 billion ISK at the end of 2013, while their liabilities stood at 1,745 billion at the same time. Most of their financial assets are on the account of households pension claims, a total 3,188 billion ISK.

Statistics Iceland publishes now for the first time full-system of financial accounts, that is, both stocks and flow of funds. Flow of funds can be divided into transactions, other volume changes and revaluation. The accounts follow the new European System of Accounts regulations, ESA 2010, with new classification of both sectors and instruments. With the transition to ESA 2010, data has been revised accordingly and changes have been made to previously published time-series.

The accounts have been developed as a result of collaboration between Statistics Iceland and the Central bank of Iceland with each institution specializing in a specific economic sector. Statistics Iceland is responsible for

balancing and finalizing the accounts. This is done in a '*whom-to-whom*' matrix format, providing information on both the sectors involved in an economic transaction (debtor and creditor sectors). However, counterpart data is not published at this time.

Financial balance sheets and aggregated tax return statements are the primary data sources for assets and liabilities of various sectors. These data are then reconciled to provide a more precise picture for the holding and issuing of each asset and liability stock in the economy. Due to data related issues, financial derivatives cannot be separated at this time and are included in the sum of debt securities.

Finally, the year 2013 is only preliminary since data is still being collected. Revised dataset is scheduled to be published in March 2015. Due to the fact that the financial accounts are a work-in-process changes are likely to be found within the time-series between publications as a result of improved methodology and better coverage and improved information. This development work has been conducted under an IPA grant (*Instrument for multi-beneficiary Pre-Assistance*) with the aim of improving the Icelandic national accounts.

Tafla 1. Heildarfjáreignir og -skuldbindingar: Allir innlendir geirar 2003–2013

Table 1. Total financial assets and liabilities: Total resident sectors 2003–2013

	Heildarfjáreignir Total financial assets				Heildarfjárskuldbindingar Total financial liabilities			
	Viðskipta- færslur Transactions	Aðrar magn- breytingar Other volume changes	Endurmat Revaluation	Stofnstærðir 31/12 Stocks 31/12	Viðskipta- færslur Transactions	Aðrar magn- breytingar Other volume changes	Endurmat Revaluation	Stofnstærðir 31/12 Stocks 31/12
2003	6.768.533	7.458.835
2004	2.070.287	-674.867	923.193	9.087.146	1.965.554	-359.762	876.602	9.941.229
2005	4.514.924	-1.522.396	891.271	12.970.946	4.995.642	-1.596.934	757.298	14.097.235
2006	5.216.222	-363.811	1.801.768	19.625.125	5.892.116	-481.921	2.029.899	21.537.330
2007	9.280.987	-2.178.515	1.058.207	27.785.805	10.682.162	-2.562.297	900.731	30.557.926
2008	-1.817.886	-2.323.108	1.413.428	25.058.240	17.801.260	-14.880.953	3.034.319	36.512.553
2009	1.351.985	-103.648	-2.704.119	23.602.458	3.128.345	-509.996	-3.242.385	35.888.516
2010	-675.636	-959.607	407.725	22.374.940	-3.175.110	218.670	-186.512	32.745.564
2011	777.503	324.314	519.820	23.996.575	35.364	689.643	-8.945	33.461.627
2012	-1.531.680	546.234	793.086	23.804.214	-1.755.190	89.075	217.356	32.012.868
2013	-32.206	-378.299	755.047	24.148.755	-564.555	-192.816	463.850	31.719.347

Skýringar Notes: Verðlag hvers árs, milljónir króna. Million ISK at current prices.

Tafla 2. Heildarfjáreignir og -skuldbindingar: Fyrirtæki önnur en fjármálafyrirtæki 2003–2013

Table 2. Total financial assets and liabilities: Non-financial institutions 2003–2013

	Heildarfjáreignir Total financial assets				Heildarfjárskuldbindingar Total financial liabilities			
	Viðskipta- færslur Transactions	Aðrar magn- breytingar Other volume changes	Endurmat Revaluation	Stofnstærðir 31/12 Stocks 31/12	Viðskipta- færslur Transactions	Aðrar magn- breytingar Other volume changes	Endurmat Revaluation	Stofnstærðir 31/12 Stocks 31/12
2003	823.078	1.952.216
2004	444.023	-485.050	314.316	1.096.367	481.880	-216.096	333.972	2.551.971
2005	902.598	-906.654	256.388	1.348.698	1.822.283	-1.394.451	276.814	3.256.617
2006	1.715.218	-866.241	429.467	2.627.142	1.466.731	-308.974	674.016	5.088.390
2007	2.081.648	-1.447.146	491.020	3.752.664	5.128.462	-2.662.815	544.549	8.098.586
2008	2.296.309	346.247	-1.422.978	4.972.241	1.039.539	-31.704	-929.624	8.176.797
2009	341.345	1.060.363	-1.918.236	4.455.714	212.695	1.446.194	-1.699.483	8.136.203
2010	-523.810	-402.365	209.186	3.738.726	-980.182	-505.136	91.418	6.742.303
2011	541.762	-198.433	54.379	4.136.434	301.736	419.184	176.495	7.639.719
2012	-1.291.877	947.481	90.919	3.882.957	-570.562	266.642	210.290	7.546.089
2013	-122.483	-754	161.422	3.921.142	147.060	-679.654	377.580	7.391.075

Skýringar Notes: Verðlag hvers árs, milljónir króna. Million ISK at current prices.

Tafla 3. Heildarfjáreignir og -skuldbindingar: Fjármálafyrirtæki og undirgeirar 2003–2013
Table 3. Total financial assets and liabilities: Financial institutions and sub-sectors 2003–2013

	Heildarfjáreignir <i>Total financial assets</i>				Heildarfjárskuldbindingar <i>Total financial liabilities</i>			
	Viðskipta- færslur <i>Transactions</i>	Aðrar magn- breytingar <i>Other volume changes</i>	Endurmat <i>Revaluation</i>	Stofnstærðir 31/12 <i>Stocks 31/12</i>	Viðskipta- færslur <i>Transactions</i>	Aðrar magn- breytingar <i>Other volume changes</i>	Endurmat <i>Revaluation</i>	Stofnstærðir 31/12 <i>Stocks 31/12</i>
Fjármálafyrirtæki alls								
<i>Financial corporations total</i>								
2003	4.029.804	4.065.310
2004	1.443.008	-188.230	560.880	5.845.461	1.378.150	-134.958	548.839	5.857.341
2005	3.252.253	-605.185	562.526	9.055.055	2.953.168	-135.485	479.917	9.154.941
2006	2.877.655	368.223	1.323.313	13.624.246	4.110.338	-164.935	1.294.115	14.394.458
2007	6.670.957	-651.770	521.241	20.164.674	5.311.549	95.121	351.519	20.152.647
2008	-5.128.133	-2.215.185	2.858.392	15.679.747	16.336.560	-14.863.014	3.644.256	25.270.450
2009	650.110	-1.123.978	-741.510	14.464.370	2.594.696	-1.954.150	-1.605.078	24.305.917
2010	-281.377	-495.966	246.128	13.933.155	-2.341.455	705.676	-195.378	22.474.761
2011	-20.175	555.524	421.928	14.890.430	-430.218	289.574	-267.333	22.066.784
2012	-475.886	-373.688	650.237	14.691.093	-1.215.507	-188.108	-74.752	20.588.417
2013	-143.930	-360.897	591.618	14.777.882	-760.070	503.716	54.843	20.386.906
Seðlabanki Íslands								
<i>Central Bank of Iceland</i>								
2003	87.307	45.354
2004	22.522	-683	-2.556	106.590	37.515	-11.999	-38	70.831
2005	53.721	360	-2.903	157.768	26.486	30.320	632	128.270
2006	162.521	42	-2.969	317.362	125.067	12.636	5.754	271.727
2007	162.542	-48	-7.518	472.339	174.859	-61.246	-1.096	384.243
2008	364.322	353.625	-7.297	1.182.989	483.494	133.777	99.738	1.101.252
2009	320.204	-339.650	4.028	1.167.572	-49.923	12.865	-1.331	1.062.863
2010	130.451	35.527	-16.737	1.316.812	274.441	-101.833	-18.811	1.216.660
2011	311.600	-27.491	-20.779	1.580.141	291.514	33.932	-61.249	1.480.857
2012	-471.431	-3.942	-35.487	1.069.281	-546.656	16.601	3.837	954.640
2013	-94.681	53.665	-30.103	998.161	-40.891	20.166	-39.844	894.072
Innlánsstofnanir <i>Other</i>								
<i>depository taking corporations</i>								
2003	1.467.839	1.476.604
2004	900.871	-183.277	32.224	2.217.658	827.189	-128.905	61.309	2.236.197
2005	1.973.168	-254.749	47.389	3.983.466	1.749.187	-154.847	53.412	3.883.949
2006	2.447.438	-536.530	429.397	6.323.771	2.006.657	-188.566	633.713	6.335.753
2007	3.186.105	201.616	-79.770	9.631.722	3.146.770	301.760	-85.222	9.699.061
2008	3.411.593	-13.675.323	4.469.728	3.837.720	1.066.649	-11.065.220	4.647.335	4.347.825
2009	-187.597	-1.242.807	602.892	3.010.208	-653.831	-594.334	-33.601	3.066.060
2010	517.929	-476.030	-300.728	2.751.379	-292.363	164.483	-56.830	2.881.350
2011	-309.425	427.667	2.362	2.871.982	358.823	-189.677	8.562	3.059.058
2012	787.598	-758.762	44.779	2.945.598	-68.255	76.011	-2.870	3.063.945
2013	109.586	-52.700	79.303	3.081.787	180.995	-96.299	796	3.149.437

Tafla 3. Heildarfjáreignir og -skuldbindingar: Fjármálafyrirtæki og undirgeirar 2003–2013 (frh.)
 Table 3. Total financial assets and liabilities: Financial institutions and sub-sectors 2003–2013 (cont.)

	Heildarfjáreignir <i>Total financial assets</i>				Heildarfjárskuldbindingar <i>Total financial liabilities</i>			
	Viðskipta- færslur <i>Transactions</i>	Aðrar magn- breytingar <i>Other volume changes</i>	Endurmat <i>Revaluation</i>	Stofnstærðir 31/12 <i>Stocks 31/12</i>	Viðskipta- færslur <i>Transactions</i>	Aðrar magn- breytingar <i>Other volume changes</i>	Endurmat <i>Revaluation</i>	Stofnstærðir 31/12 <i>Stocks 31/12</i>
Peningamarkaðssjóðir								
<i>Money market funds</i>								
2003	0	0
2004	0	0	0	0	0	0	0	0
2005	0	0	0	0	0	0	0	0
2006	0	0	0	0	0	0	0	0
2007	0	0	0	0	0	0	0	0
2008	0	0	0	0	0	0	0	0
2009	0	0	0	0	0	0	0	0
2010	0	0	0	0	0	0	0	0
2011	0	0	0	0	0	0	0	0
2012	0	19.587	0	19.587	0	19.384	0	19.384
2013	0	5.373	0	24.960	0	7.038	0	26.422
Verðbréfa-, fjárfestinga og fagfjárfestasjóðir								
<i>Non-money market investment funds</i>								
2003	200.336	200.477
2004	54.427	4.643	16.568	275.974	-27.230	1.149	102.178	276.574
2005	108.024	-34.120	21.841	371.718	-58.416	1.280	162.708	382.146
2006	43.748	23.694	14.737	453.897	18.155	1.358	52.244	453.903
2007	254.176	-10.837	-478	696.758	243.495	3.549	-4.188	696.758
2008	-432.923	-8.364	-43.338	212.133	120.006	-7.203	-597.429	212.133
2009	-45.242	27.959	393	195.243	12.598	-236	-29.252	195.242
2010	22.367	65.051	1.588	284.249	60.738	1.275	26.993	284.249
2011	238.143	-6.587	497	516.302	79.695	1.117	5.613	370.674
2012	65.293	-25.436	6.867	563.026	19.925	13.046	11.866	415.511
2013	26.496	-15.570	17.624	591.575	-83.690	20.021	109.791	461.632
Önnur fjármálafyrirtæki								
<i>Other financial intermediaries</i>								
2003	741.433	688.789
2004	146.391	-12.729	6.446	881.541	100.100	3.349	68.765	861.002
2005	219.748	-86.779	38.568	1.053.078	118.579	-25.185	71.999	1.026.395
2006	216.216	78.006	93.044	1.440.344	187.935	1.239	90.088	1.305.657
2007	187.466	-514.127	97.314	1.210.996	237.735	-159.331	-87.073	1.296.988
2008	527.057	-295.512	20.305	1.462.846	5.611.415	-5.730.909	163.134	1.340.628
2009	-23.449	34.207	15.921	1.489.524	631.991	-996.244	280.434	1.256.809
2010	31.753	-83.122	-3.480	1.434.676	-909.210	749.423	108.971	1.205.995
2011	12.880	-58.042	13.123	1.402.636	-287.568	143.208	117.280	1.178.915
2012	7.724	-45.346	16.377	1.381.390	-92.695	-76.990	158.893	1.168.124
2013	-2.765	-36.589	19.476	1.361.513	-390.709	217.881	167.435	1.162.731

Tafla 3. Heildarfjáreignir og -skuldbindingar: Fjármálafyrirtæki og undirgeirar 2003–2013 (frh.)
 Table 3. Total financial assets and liabilities: Financial institutions and sub-sectors 2003–2013 (cont.)

	Heildarfjáreignir <i>Total financial assets</i>				Heildarfjárskuldbindingar <i>Total financial liabilities</i>			
	Viðskipta- færslur <i>Transactions</i>	Aðrar magn- breytingar <i>Other volume changes</i>	Endurmat <i>Revaluation</i>	Stofnstærðir 31/12 <i>Stocks 31/12</i>	Viðskipta- færslur <i>Transactions</i>	Aðrar magn- breytingar <i>Other volume changes</i>	Endurmat <i>Revaluation</i>	Stofnstærðir 31/12 <i>Stocks 31/12</i>
Fjármálafyrirtæki í slitameðferð <i>Financial corporations in winding-up proceedings</i>								
2003	0	0
2004	0	0	0	0	0	0	0	0
2005	0	0	0	0	0	0	0	0
2006	0	0	0	0	0	0	0	0
2007	0	0	0	0	0	0	0	0
2008	-9.516.516	12.399.654	0	2.883.138	8.024.996	3.478.461	0	11.503.457
2009	28.345	365.202	301.387	3.578.072	986.052	334.192	-368.769	12.454.931
2010	-579.287	54.942	218.344	3.272.072	-642.625	301.630	-380.231	11.733.705
2011	-496.645	12.591	278.652	3.066.670	-881.661	-79.324	-362.729	10.409.991
2012	-368.962	259.134	337.216	3.294.058	-190.052	377.892	-356.131	10.241.700
2013	31.079	-26.610	-77.812	3.220.715	-574.131	355.169	-317.358	9.705.381
Þjónustuaðilar við fjármálafyrirtæki <i>Financial auxiliaries</i>								
2003	371	0
2004	-225	0	0	146	0	0	0	0
2005	353	0	0	498	287	0	0	287
2006	37.699	0	0	38.197	-152	0	0	135
2007	-36.330	0	0	1.868	-60	0	0	76
2008	-206	0	0	1.662	-50	0	0	26
2009	-430	0	0	1.232	117	0	0	142
2010	199	0	0	1.431	59	0	0	202
2011	361	0	0	1.792	351	0	0	553
2012	26	0	0	1.818	53	0	0	606
2013	0	0	0	1.818	0	0	0	606
Bundin fjármálafyrirtæki <i>Captive financial institutions</i>								
2003	622.514	742.405
2004	342.267	24.662	284.597	1.274.040	268.649	0	316.625	1.327.679
2005	809.739	-185.496	208.699	2.106.981	844.001	0	191.166	2.362.845
2006	-118.515	873.289	483.806	3.345.561	1.465.718	0	512.316	4.340.879
2007	2.847.025	-427.284	497.301	6.262.604	1.319.182	0	529.098	6.189.159
2008	772.518	-1.324.491	-1.458.537	4.252.094	1.169.144	-1.743.850	-668.522	4.945.931
2009	509.208	-8.361	-1.758.223	2.994.720	1.474.320	-711.284	-1.452.559	4.256.408
2010	-462.333	-19.502	217.292	2.730.177	-977.037	-386.291	124.530	3.017.610
2011	172.112	198.551	32.781	3.133.621	-192.362	401.723	25.190	3.252.161
2012	-551.640	129.174	106.254	2.817.408	-646.210	-583.729	109.652	2.131.873
2013	-267.971	-187.468	267.921	2.629.890	-135.163	-4.246	134.022	2.126.486

Tafla 3. Heildarfjáreignir og -skuldbindingar: Fjármálafyrirtæki og undirgeirar 2003–2013 (frh.)
 Table 3. Total financial assets and liabilities: Financial institutions and sub-sectors 2003–2013 (cont.)

	Heildarfjáreignir <i>Total financial assets</i>			Heildarfjárskuldbindingar <i>Total financial liabilities</i>				
	Viðskipta- færslur <i>Transactions</i>	Aðrar magn- breytingar <i>Other volume changes</i>	Endurmat <i>Revaluation</i>	Stofnstærðir 31/12 <i>Stocks 31/12</i>	Viðskipta- færslur <i>Transactions</i>	Aðrar magn- breytingar <i>Other volume changes</i>	Endurmat <i>Revaluation</i>	Stofnstærðir 31/12 <i>Stocks 31/12</i>
Tryggingafélög								
<i>Insurance corporations</i>								
2003	87.162	88.839
2004	15.539	-1.457	573	101.817	10.307	-1.785	0	97.361
2005	39.363	-23.692	25.656	143.144	35.669	-383	0	132.647
2006	32.586	-17.350	15.489	173.869	25.176	-2.664	0	155.159
2007	15.103	-24.854	-577	163.541	-4.348	10.705	0	161.516
2008	-36.761	66.755	-60.078	133.457	-46.091	-9.936	0	105.489
2009	18.757	-13.494	-2.461	136.259	16.675	-243	0	121.921
2010	1.293	-3.113	2.733	137.172	7.363	520	0	129.804
2011	15.441	-9.309	610	143.914	11.308	90	0	141.202
2012	9.214	-3.306	6.595	156.417	13.797	-4.874	0	150.125
2013	9.932	-14.049	13.386	165.686	10.723	-2.485	0	158.363
Lifeyrissjóðir								
<i>Pension funds</i>								
2003	822.843	822.843
2004	-38.785	-19.390	223.028	987.696	161.620	3.233	0	987.696
2005	48.137	-20.708	223.277	1.238.402	237.375	13.331	0	1.238.402
2006	55.962	-52.928	289.809	1.531.245	281.781	11.062	0	1.531.245
2007	54.869	123.763	14.969	1.724.845	193.916	-315	0	1.724.845
2008	-217.216	268.471	-62.391	1.713.708	-93.003	81.866	0	1.713.708
2009	30.314	52.966	94.553	1.891.541	176.697	1.136	0	1.891.541
2010	56.251	-69.720	127.116	2.005.188	137.179	-23.533	0	2.005.188
2011	35.359	18.143	114.683	2.173.372	189.682	-21.497	0	2.173.372
2012	46.293	55.209	167.636	2.442.510	294.586	-25.448	0	2.442.510
2013	44.393	-86.948	301.822	2.701.777	272.796	-13.529	0	2.701.777

Skýringar Notes: Verðlag hvers árs, milljónir króna. *Million ISK at current prices.*

Tafla 4. Heildarfjáreignir og -skuldbindingar: Hið opinbera og undirgeirar 2003–2013

Table 4. Total financial assets and liabilities: General government and sub-sectors 2003–2013

	Heildarfjáreignir <i>Total financial assets</i>				Heildarfjárskuldbindingar <i>Total financial liabilities</i>			
	Viðskipta- færslur <i>Transactions</i>	Aðrar magn- breytingar <i>Other volume changes</i>	Endurmat <i>Revaluation</i>	Stofnstærðir 31/12 <i>Stocks 31/12</i>	Viðskipta- færslur <i>Transactions</i>	Aðrar magn- breytingar <i>Other volume changes</i>	Endurmat <i>Revaluation</i>	Stofnstærðir 31/12 <i>Stocks 31/12</i>
Hið opinbera								
General government								
2003	352.779	612.195
2004	4.333	3.561	-6.387	354.286	8.010	-3.699	-3.959	612.547
2005	66.038	-811	-5.630	413.883	-7.058	-55.220	4.157	554.426
2006	184.310	1.529	-2.631	597.090	87.240	-8.977	57.809	690.497
2007	87.563	22.019	24.262	730.934	16.021	2.934	9.303	718.754
2008	310.709	11.905	101.349	1.154.897	563.675	11.262	248.255	1.541.945
2009	100.671	-2.266	-42.845	1.210.458	224.529	-4.201	46.355	1.808.628
2010	88.518	-31.590	-60.971	1.206.414	167.247	17.499	-45.261	1.948.113
2011	100.833	-21.453	8.512	1.294.306	171.085	-17.434	67.802	2.169.565
2012	-42.436	-9.064	22.672	1.265.478	-24.936	12.521	61.193	2.218.343
2013	-11.530	20.376	-50.865	1.223.459	-13.228	-27.391	18.657	2.196.381
Ríkið								
Central government								
2003	247.386	483.118
2004	2.212	1.592	-7.043	244.147	-4.447	-5.076	-1.742	471.853
2005	56.074	2.134	-5.975	296.380	-9.674	-55.674	2.659	409.164
2006	168.889	3.215	-2.437	466.047	83.852	-6.052	43.941	530.905
2007	81.150	29.175	4.019	580.391	35.299	-121	6.122	572.205
2008	284.045	11.917	102.346	978.699	530.236	1.474	218.079	1.321.994
2009	88.976	-3.597	-14.610	1.049.468	205.691	-2.723	42.490	1.567.452
2010	88.422	-32.403	-61.511	1.043.976	161.516	3.989	-38.900	1.694.057
2011	108.295	-19.733	7.622	1.140.161	165.549	-2.406	63.317	1.920.517
2012	-43.265	-8.806	23.313	1.111.403	-32.081	10.440	58.358	1.957.233
2013	-2.139	16.400	-63.522	1.062.141	-15.502	-27.875	24.868	1.938.724
Sveitarfélög								
Local government								
2003	89.362	121.682
2004	5.081	91	-11	94.523	12.229	-15	-2.217	131.679
2005	3.224	1.004	-44	98.707	2.632	562	1.498	136.371
2006	8.021	-174	67	106.621	3.847	337	12.531	153.086
2007	-5.910	-7.156	24.444	117.998	-21.059	9	3.580	135.616
2008	14.859	-8	-284	132.566	27.990	-289	30.910	194.227
2009	8.137	1.328	-2.960	139.071	22.057	-72	8.610	224.822
2010	-6.773	814	-2.965	130.147	5.366	-31	-5.561	224.596
2011	1.466	-1.717	570	130.466	5.694	-5	4.224	234.509
2012	-6	-258	-3.178	127.025	7.083	-13	2.816	244.395
2013	-10.464	3.973	6.425	126.960	2.273	-154	-6.560	239.954

Tafla 4. Heildarfjáreignir og -skuldbindingar: Hið opinbera og undirgeirar 2003–2013 (frh.)
 Table 4. Total financial assets and liabilities: General government and sub-sectors 2003–2013 (cont.)

	Heildarfjáreignir <i>Total financial assets</i>				Heildarfjárskuldbindingar <i>Total financial liabilities</i>			
	Viðskipta- færslur <i>Transactions</i>	Aðrar magn- breytingar <i>Other volume changes</i>	Endurmat <i>Revaluation</i>	Stofnstærðir 31/12 <i>Stocks 31/12</i>	Viðskipta- færslur <i>Transactions</i>	Aðrar magn- breytingar <i>Other volume changes</i>	Endurmat <i>Revaluation</i>	Stofnstærðir 31/12 <i>Stocks 31/12</i>
Almannatryggingar								
Social security funds								
2003	16.032	7.395
2004	-2.960	1.878	667	15.616	228	1.392	0	9.015
2005	6.740	-3.949	389	18.796	-16	-108	0	8.891
2006	7.400	-1.513	-261	24.423	-460	-3.262	1.338	6.507
2007	12.324	0	-4.202	32.545	1.780	3.046	-400	10.933
2008	11.804	-3	-713	43.633	5.449	10.077	-735	25.724
2009	3.559	3	-25.275	21.920	-3.219	-1.406	-4.744	16.354
2010	6.868	-1	3.504	32.291	366	13.540	-801	29.460
2011	-8.928	-3	320	23.680	-158	-15.023	261	14.540
2012	834	0	2.536	27.050	62	2.094	19	16.715
2013	1.074	3	6.232	34.359	0	638	349	17.703

Skýringar Notes: Verðlag hvers árs, milljónir króna. *Million ISK at current prices.*

Tafla 5. Heildarféreignir og -skuldbindingar: Heimili og félagasamtök 2003–2013Table 5. *Total financial assets and liabilities: Households and NPISHs 2003–2013*

	Heildarféreignir <i>Total financial assets</i>				Heildarféarskuldbindingar <i>Total financial liabilities</i>			
	Viðskipta- færslur <i>Transactions</i>	Aðrar magn- breytingar <i>Other volume changes</i>	Endurmat <i>Revaluation</i>	Stofnstærðir 31/12 <i>Stocks 31/12</i>	Viðskipta- færslur <i>Transactions</i>	Aðrar magn- breytingar <i>Other volume changes</i>	Endurmat <i>Revaluation</i>	Stofnstærðir 31/12 <i>Stocks 31/12</i>
2003	1.562.872	829.114
2004	178.924	-5.149	54.384	1.791.032	97.514	-5.009	-2.249	919.370
2005	294.036	-15.822	77.987	2.147.235	227.250	-11.778	-3.589	1.131.252
2006	439.039	138.020	51.619	2.775.913	227.808	966	3.959	1.363.985
2007	440.819	-100.884	21.686	3.137.533	226.130	2.463	-4.639	1.587.939
2008	703.230	-466.074	-123.335	3.251.353	-138.514	2.503	71.432	1.523.361
2009	259.859	-37.767	-1.529	3.471.916	96.425	2.162	15.821	1.637.768
2010	41.032	-29.686	13.382	3.496.645	-20.721	631	-37.291	1.580.387
2011	155.082	-10.696	34.373	3.675.404	-7.238	-1.680	14.091	1.585.559
2012	278.519	-15.323	26.086	3.964.686	55.815	-1.981	20.625	1.660.019
2013	245.737	-37.024	52.872	4.226.271	61.683	10.512	12.770	1.744.984

Skýringar Notes: Verðlag hvers árs, milljónir króna. *Million ISK at current prices.***Tafla 6. Heildarféreignir og -skuldbindingar: Útlönd 2003–2013**Table 6. *Total financial assets and liabilities: Rest of the world 2003–2013*

	Heildarféreignir <i>Total financial assets</i>				Heildarféarskuldbindingar <i>Total financial liabilities</i>			
	Viðskipta- færslur <i>Transactions</i>	Aðrar magn- breytingar <i>Other volume changes</i>	Endurmat <i>Revaluation</i>	Stofnstærðir 31/12 <i>Stocks 31/12</i>	Viðskipta- færslur <i>Transactions</i>	Aðrar magn- breytingar <i>Other volume changes</i>	Endurmat <i>Revaluation</i>	Stofnstærðir 31/12 <i>Stocks 31/12</i>
2003	1.405.808	713.631
2004	575.889	89.714	-23.731	2.047.681	680.800	-225.391	22.843	1.191.884
2005	1.787.504	-52.733	-99.192	3.683.261	1.306.442	15.731	34.764	2.548.820
2006	2.269.787	177.572	566.497	6.697.116	1.593.043	301.024	338.348	4.781.236
2007	3.425.466	-140.600	-64.594	9.917.389	2.023.935	243.915	92.866	7.141.952
2008	14.404.461	-12.655.470	4.632.910	16.299.291	-5.218.059	-97.624	3.012.002	4.838.272
2009	1.426.269	-389.277	-312.121	17.024.162	-370.191	17.071	226.128	4.711.280
2010	-2.415.302	549.693	-494.580	14.663.973	87.508	-628.584	99.640	4.269.844
2011	-661.792	434.927	-357.536	14.079.572	4.323	70.225	170.583	4.514.976
2012	-996.379	534.741	-350.109	13.267.825	-688.833	995.072	222.432	5.043.647
2013	-521.629	515.021	-332.121	12.929.097	16.491	329.538	-40.941	5.348.735

Skýringar Notes: Verðlag hvers árs, milljónir króna. *Million ISK at current prices.*

Hagtiðindi **Þjóðhagsreikningar**
Statistical Series **National accounts**

99. árg. • 35. tbl. 2014:14

ISSN 0019-1078 ISSN 1670-4657 (prentútgáfa *print edition*) • ISSN 1670-4665 (rafræn útgáfa *PDF*)

Verð kr. *Price ISK* 1.300 • € 11

Umsjón *Supervision* María Finnsdóttir • maria.finnsdottir@hagstofa.is

Björn Rúnar Guðmundsson • bjorn.gudmundsson@hagstofa.is

Sími *Telephone* +(354) 528 1000

Bréfasími *Fax* +(354) 528 1099

© Hagstofa Íslands *Statistics Iceland* • Borgartúni 21a 150 Reykjavík Iceland

Öllum eru heimil afnot af ritinu. Vinsamlegast getið heimildar. *Please quote the source.*

www.hagstofa.is/hagtidindi www.statice.is/series